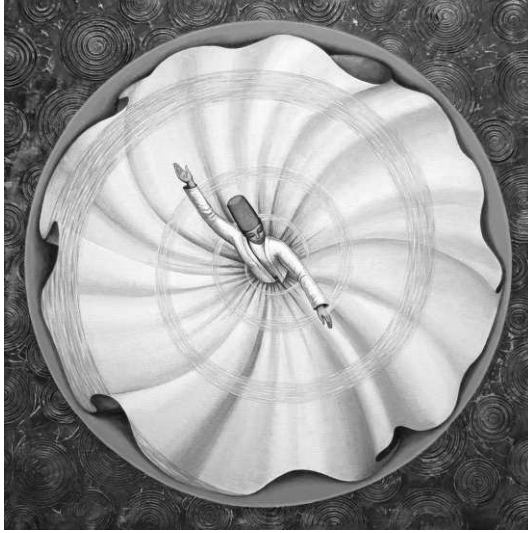

AŞK-I MESNEVİ

“SONSUZ AŞK”

AŞK-I MESNEVİ

“SONSUZ AŞK”

MURAT UKRAY

~ 2010 ~

AŞK-I MESNEVÎ

SONSUZ AŞK (A NOVEL)

Yazarı (Author): Murat UKRAY (Turkish Writer)

Sayfa Düzeni ve Grafik Tasarım: E-Kitap Projesi

Yayıncı (Publisher): <http://www.ekitaprojesi.com>

Baskı ve Cilt (Print): POD (Bookmundo) Inc.

Sertifika No: 45502

İstanbul – Ağustos, 2010

ISBN: 978-605-7748-29-4

eISBN: 978-605-9654-29-6

İletişim ve İsteme Adresi:

E-Posta (e-mail): muratukray@hotmail.com

İnternet Adresi (web): www.kiyametgercekligi.com

© Bu eserin basım ve yayın hakları yazarın kendisine aittir. Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince, izinsiz kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek kısa alıntı yapılabilir.

قىيامە گەرچە كلىغى
* كلىاتى *

Kıyamet Gerçekliği Külliyyatından

**AŞK-I
MESNEVÎ**

SONSUZ AŞK

MURAT UKRAY

Hicrî 1430 Miladî 2010

**Beni yetiřtiren kıymetli
babaannemin ve bu
alıřmada bana manevî
destek veren, kıymetli üstadım
Mevlâna Celâleddinî Rumî'nin,
ve onun talebelerinin,
ve marifet ve hakikati ilân ve
ispat eden bütün tasavvuf
ehlinin
anısına...**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ -----	13
<i>BİRİNCİ İSTASYON</i> -----	49
Birinci yolculuk -----	49
İkinci Yolculuk-----	54
Üçüncü Yolculuk-----	60
Dördüncü Yolculuk -----	65
<i>II. İSTASYON</i> -----	87
Beşinci Yolculuk -----	87
Altıncı Yolculuk -----	94
Yedinci Yolculuk-----	101
Sekizinci Yolculuk -----	108
<i>III. İSTASYON</i> -----	118
Dokuzuncu Yolculuk-----	118
Onuncu Yolculuk -----	124
Onbirinci Yolculuk -----	140
Onikinci Yolculuk-----	143
<i>IV. İSTASYON</i> -----	145
Onüçüncü Yolculuk -----	145
Ondördüncü Yolculuk-----	148
Onbeşinci Yolculuk -----	152
Onaltıncı Yolculuk -----	155
<i>V. İSTASYON</i> -----	163
Onyedinci Yolculuk -----	163
Onsekizinci Yolculuk -----	169

Ondokuzuncu Yolculuk -----	181
Yirminci Yolculuk-----	187
VI. İSTASYON -----	199
Yirmibirinci Yolculuk -----	199
Yirmiikinci Yolculuk-----	209
Yirmiüçüncü Yolculuk -----	218
Yirmidördüncü Yolculuk-----	225
VII. İSTASYON -----	232
Yirmibeşinci Yolculuk -----	232
Yirmialtıncı Yolculuk -----	248
Yirmiyedinci Yolculuk -----	253
Yirmisekizinci Yolculuk -----	257
VIII. İSTASYON-----	260
Yirmidokuzuncu Yolculuk -----	260
Otuzuncu Yolculuk-----	276
Otuzbirinci Yolculuk -----	285
Otuzikinci Yolculuk -----	289
IX. İSTASYON -----	311
Otuzüçüncü Yolculuk-----	311
Otuzdördüncü Yolculuk -----	325
Otuzbeşinci Yolculuk -----	332
Otuzaltıncı Yolculuk -----	335
X. İSTASYON -----	339
Otuzyedinci Yolculuk-----	339
Otuzsekizinci Yolculuk -----	353
Otuzdokuzuncu Yolculuk-----	358
Kırkıncı Yolculuk-----	373
HATİME (SONUÇ) -----	381

Yazar Hakkında

Murat UKRAY,

17 Ağustos 1976 tarihinde İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Daha sonra Yıldız Teknik Üniversitesi Elektronik Mühendisliği bölümünde ve aynı Üniversitenin fen bilimleri enstitüsünde yüksek lisans eğitimi gördü. 2000'li yılların başından bu yana, çeşitli yerli ve yabancı kaynaklardan araştırmalar yaparak imanî ve bilimsel konularda çeşitli

makaleler ve grafik tasarımları (aralarında Hz. Mevlana, Üstad Bediüzzaman Saidî Nursî'ye v.b. ait çizimlerin de bulunduğu) eserleri hazırladı. Çocuklar için "Galaxy" isimli bir oyun tasarladı. Yazarın, kaotik zaman serileri ve yapay sinir ağlarıyla borsa da tahmin sistemleri üzerine uluslararası düzeyde yayınlanmış bir makalesi ve yayınlanmış iki kitabı vardır. Bunlardan ilki: Kıyamet Gerçekliği, Kur'an'daki İncil'deki ve diğer bazı ilmi kaynaklardaki kıyametin büyük alâmetlerini içinde bulunduğumuz zamana yönelik açıklamaya ve aydınlatmaya yönelik bir çalışmadır. Kitaba, ayrıca günümüz Türkçe'sini Osmanlı Alfabesine kodlayan bir de Osmanlıca Alfabe konulmuştur. Kitap, bu konuyla ilgili Kur'an âyetleri ve hadislerle yönelik batınî bir tefsirdir. İkincisi ise: 5 Boyutlu Rölativite ve Birleşik Alan Teorisi, Plâton'dan günümüze kadar devam eden süreç içerisinde yapılan fizik yasalarını birleştirme çabasına yönelik bir çalışma olup, Kur'an'ın bazı semavî

müteşâbih ayetlerinin tefsirine yönelik, bugüne kadar çeşitli bilim adamları tarafından yapılmış matematiksel ve fiziksel çalışmaları da içerecek şekilde, gözlemleyebildiğimiz maddî evreni matematiksel olarak açıklamaya çalışan zahirî bir tefsirdir. Kitapta, evrenin yapısını ve karadelikleri açıklayan hikmet (fizik) yasaları çeşitli teoremlerle anlatılmakta olup, yüksek bir matematik bilgisi gerektirmektedir. Her iki çalışmanın da amacı iman-ı tahkikînin batınî ve zahirî kutuplarına yöneliktir.

2011 yılında, "İnternette e-kitap yayıncılığı ilkeleri" ve "5-Boyutlu Relativite & Birleşik Alan Kuramı & Quantum Mekaniği"nin birleştirilmesi üzerine iki makale yayımladı. Bu makaleleri büyük ses getirdi ve çoğu kişi web yayıncılığına yöneldi. İkinci makalesindeki fikirlerini, temel Fizik yasalarını en küçük ölçeklerde birleştirmeye çalışan ve halen üzerinde çalışılan "Birleşik Alan Teorisi" isimli eserini 2007 yılında yazmaya başladı. 2000'li yıllardan bu yana, çeşitli yerli ve yabancı kaynaklardan araştırmalar yaparak, Akademik, Web yayıncılığı ve Bilimsel konularda çeşitli Makaleler, Projeler yürütmüş olup, yine çoğu dini araştırmalar olmak üzere, çeşitli Grafik Tasarımları ile Kitap kapakları hazırladı. Bu yüzden, yurtdışında profesyonel yayıncılık için kendine editoryal ve grafik sanatları olarak iki yönlü geliştirerek kuvvetli bir alt yapı hazırladı. Aralarında, 2006 yılında kaleme aldığı ilk eseri "KIYAMET GERÇEKLİĞİ" ve 2007 yılında kaleme aldığı "5-BOYUTLU RELATİVİTE & BİRLEŞİK ALAN TEORİSİ", 2008 yılında kaleme aldığı "İSEVİLİK İŞARETLERİ" ile diğer eserleri olan "YARATILIŞ GERÇEKLİĞİ" (2009), ve yine Mevlanayla ilgili "MESNEVİYYE-İ UHREVİYYE" (2010) (AŞK-I MESNEVİ) ve "ZAMANIN SAHİPLERİ" (2011) isimli otobiyografik roman olmak üzere yayımlanmış toplam 14 türkçe kitabı ile çoğu FİZİK ve METAFİZİK konularında olmak üzere, ingilizce

olarak yayınlanmış toplam 5 kitap olmak üzere tamamı 19 yayımlanmış eseri vardır..

Yazar, daha sonraki zamanda tüm kitaplarının ismine genel olarak, her biri KIYAMET'i isbat ve ilan etmek üzere odaklandığından "KIYAMET GERÇEKLİĞİ KÜLLİYATI" ismini vermiş, ve 2010 yılından beri zaman zaman gittiği AMERİKA'daki aynı isimde kurmuş olduğu (www.kiyametgercekligi.com) web sitesi üzerinden kitaplarını sadece dijital elektronik ortamda, hem düzenli olarak yılda yazmış veya yayınlamış olduğu diğer eserleri de yayın hayatına E-KİTAP ve POD (Print on Demand - talebe göre yayıncılık-) sistemine göre yayın hayatına geçirerek okurlarına sunmayı ilke olarak edinirken; diğer yandan da, projenin SOSYAL yönü olan doğayı korumak amaçlı başlattığı "E-KİTAP PROJESİ" isimli yayıncılık sistemiyle KİTABINI KLASİK SİSTEMLE YAYINLAYAMAYAN "AMATÖR YAZARLAR" için, elektronik ortamda kitap yayıncılığı ile kitaplarını bu sistemle yayınlamak isteyen PROFESYONEL yayıncılar ve yazarlar için de hemen hemen her çeşit kitabın (MAKALE, AKADEMİK DERS KİTABI, ŞİİR, ROMAN, HİKAYE, DENEME, GÜNLÜK TASLAK) elektronik ortamda yayıncılığının önünü açan E-YAYINCILIĞA başlamıştır. Yazar, halen çalışmalarına İstanbul'da devam etmektedir.

Yazarın yayınlanmış diğer Kitapları:

- 1- Kıyamet Gerçekliği** (*Kurgu Roman*) (2006)
- 2- Birleşik Alan Teorisi** (*Teori – Fizik & Matematik*) (2007)
- 3- İsevilik İşaretleri** (*Araştırma*) (2008)
- 4- Yaratılış Gerçekliği- 2 Cilt** (*Biyokimya Atlası*) (2009)
- 5- Aşk-ı Mesnevi** (*Kurgu Roman*) (2010)
- 6- Zamanın Sahipleri** (*Deneme*) (2011)

- 7- Hanımlar Rehberi (İlmihal) (2012)**
8- Eskilerin Masalları (Araştırma) (2013)
9- Ruyet-ul Gayb (Haberci Rüyalar) (Deneme) (2014)
10- Sonsuzluğun Sonsuzluğu (114 Kod) (Teori & Deneme) (2015)
11- Kanon (Kutsal Kitapların Yeni Bir Yorumu) (Teori & Araştırma) (2016)
12- Küçük Elisa (Zaman Yolcusu) (Çocuk Kitabı) (2017)
13- Tanrı'nın Işıkları (Çölde Başlayan Hikaye) (Bilim-Kurgu Roman) (2018)
14- Son Kehanet- 2 Cilt (Bilim-Kurgu Roman) (2019)

<http://www.ekitaprojesi.com>

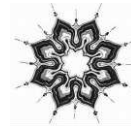
<http://kiyametgercekligi.com>

"Ölüm yalnız kavuşmadır;
Cefa etmek, kin gütmek değil..
Ölen yalnız ten imiş, Canlar ölesi değil.."

Hız. Mevlâna (K.S.)

مرآة أخراي

ÖNSÖZ

Aşk-ı Mesnevî isimli bu eserimiz, parça parça iç içe geçmiş halkalar halinde varlık âlemine ait bir kısım varlıkların, Kâinatı müşahade etmesini ve yaratılış delillerinin kendi lisanlarıyla konuşturulmasını anlatan **40** adet hikâyeden oluşur. Hz. Mevlana ve Şems-i Tebriz'inin tanışmasının sırlarını araştıran üç arkadaşın 1200'lü yıllara Şems'in peşine düşerek ilahi aşkın anlamını araştırmaları ve dinlerin tarihi kökenlerine uzanarak ulaştıkları sembolik kavramları canlı bir biçimde anlatıyor. Bu uzun mistik yolculukta her varlık kendi varlığına bir delil oluşturmakta ve varlıklar evreninin toplamı yaratıcıyı göstermektedir. Bu yolculuk esnasında evrendeki en küçük yapıtaşından en büyüğüne kadar felsefi bir incelemeyle hareket eden eser, yaratıcının varlığını tek tek ispatlayarak ilerliyor. Aşk-ı Mesnevî, içerisinde yer alan 40 adet yolculukla beraber insanı evrenle bir bütün halinde bir iç yolculuğa çıkartarak ruhlar ve evrenler âleminin gizemlerini sunuyor. Aşk-ı Mesnevî'yi aşk ve gizemi tevhid ve dinlerin birliği ekseninde birleştiren bir modern zaman Mevlana ve Mesnevî felsefesi yolculuğu olarak da ele alabiliriz. Birçok gizem ve çözümünü beraber sunan bu değerli eseri mutlaka okumanızı öneriyoruz. Kainattaki her bir varlık, kendi varlığına bir delil olduğu gibi, ondan çok daha önemli olan yaratıcısını da gösterdiği ve ilân ettiği gibi, kâinatta gerçekleşen pek çok hikmetli tabiat harikası varlık da, onu gösterir. İşte bu önemli eserimizde, varlıkların bu yönünü ele alarak kâinatta var olan en

büyük cisimlerden en küçüğüne doğru giden bir sıralamada örnek olarak seçtiğimiz bazı varlıklara ilişkin yaratılış delillerini hikâye tarzında aktararak anlatacağız. Eserin metodolojisi ve dokusu, en küçük ve en büyüğü bir çember üzerinde birleştiren bir yaratılış silsilesi içerisinde devam eden bir yolculuktan ibarettir. Bu yolculuğumuza, kâinattaki en büyük cisimle ve onun hikâyesiyle başlayarak, en küçüğün hikâyesini anlatarak bitireceğiz ve sonunda göreceğiz ki, kâinat bir bütün olarak en küçük yapıtaşından en büyüğüne kadar mükemmel bir yaratılış silsilesi içerir ve her varlık kendi lisan-ı haliyle yaratıcısına işaret eder ve onun varlığını bildirir. Dolayısıyla, kâinattaki en büyük ve en küçük arasında, yaratılıştaki zorluk bakımından bir fark olmayıp, en küçük en büyüğün küçültülmüş bir sureti hükmündedir. Bu yolculuğumuz sırasında, atomlardan yıldızlara; sineklerden insanlara kadar kademe kademe sıralanan bu yaratılış silsilesi içerisinde birbirine bağlantılı bir silsile-i nuraniye olduğu müşahade edilecektir. Aynı zamanda, kendi içrimizde de gerçekleşen bu yolculuğun son kısımlarında şöyle bir tablo ile karşılaşırız ki, yaratılışın en ince noktalarında küçük ile büyük; zerre ile kürra bir olmaktadır ve kendi nefsimiz bu ikisinin arasında bulunan nihayetsiz dereceler arasında yükselip alçalabilmektedir. Kâinatı anlayış ve kavrayış kapasitesiyle sınırlı olan bu derecelendirme, her varlığa kâinatta bir konum ve yer belirler. İşte, kâinatın halifesi olan insan da bu silsilenin en üstünde yer almakla birlikte; yaratıcısını tanımadığı takdirde, bu silsilenin en altına inebilmekte ve en adî bir hayvandan daha aşağıya düşebilmektedir. İşte, eserimizi

takip ederken, biz de kendimize buna göre bir rol biçmeli ve kâinatı müşahade eden ve yaratıcısını isbat ve ilân eden şu varlıklardan ibretli bir ders alıp iman etmeliyiz ki, can kuşunun dünya hayatına salınmasıyla başlayan bu yolculuğa, kabir, berzah, sırat, mizan, terazi, cennet ve cehennem uçuşlarıyla devam edelim ve sonunda Hakikat-i ilâhiyeye ulaşabilelim. Şu kâinat, içerdiği tüm mevcudatıyla bir kitap hükmünde olduğu gibi, Hâlik-i Zülcelâl o kitap üzerinde yazar, çizer, bozar ve değiştirir. Ta ki, Hâlik-i Zülcelâl şu mevcudat silsilelerini, ahirete akıp giden şu karanlık sel gibi unsurları Cennet ve Cehennem havuzlarına boşaltarak harab edecek, kıyameti ve haşri getirecektir. İşte bu eser, Mesnevi tarzında, Kaf Dağı'nın ardındaki Anka kuşu misali hakikati aramak için yola çıkan kuş misali 40 adet varlığın kendi nefsinin ve nihayetinde yaratıcısını keşfetmesini anlatan 40 adet yolculuktan oluşan uzunca bir hikâyedir. İşte bu hikâyemiz boyunca, her biri 2 gün süren o 40 adet yolculukla her biri 4 yolculuk süren 10 adet istasyona uğrayıp, 80 günde tamamlanan ve kâinatı içerisine alan büyük bir devr-i âlem yapacağız. Ben çok zaman, Hz. Mevlâna'nın Mesnevî'si gibi bir eser hazırlamayı düşünmüştüm. Fakat sonradan gördüm ki, bu küçük ve harika eser, canlı varlıklara ait bir mesnevî hükmüne geçti ve ayrıca büyük İslâm mutasavvıflarından Hz. Mevlâna, Gazâlî ve Saidî Nursî'de yer alan Mesnevî düşüncelerini günümüze uyarlanan tek bir çizgide birleştirdi. Hem, her bir parçasının, ikili beyitlerden yazılan mesnevî tarzında iki günde bir arayla yazılması bu hakikati doğruladı..

GİRİŞ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey hakikati arayan arkadaş! Kur'an-ı Hâkim'in varlık âlemine ilişkin **40 adet ayetinden** istifade ettiğim **kâinata ve 18.000 adet varlık âlemine** ilişkin **40 adet hakikatini**, gayb âlemine açılan ve Anka kuşu misalî hakikate yolculuk yapan **40 adet kuş** misalî **40 adet varlığın kâinatı müşahedatını**, **40 adet yolculuk** halinde, her bir varlığın **kendi lisan-ı haliyle** ifade edeceğim.

Kim isterse istifade edebilir.

**“Aşk imiş her ne meyve varsa şu kâinat bağında,
Her dem başka bir âlemin başka bir dalında,
Yaratır mı hiç şu âlemi lüzumsuz boş yere,
Her nereye baksan gösterir sana bir mucize.”**

Yıl: **1980**'ler. Yer: **İstanbul**'da Beykoz semtinde Türkiye'de geleneksel düşünceyle postmodern dinî düşüncenin kesişim noktalarını ve Türkiye üzerindeki yakın zamanlardaki etkisini tartışan bir panel sonrası.

Panel çıkışında heyecanla tartışan kalabalığın arasından ayrı bir yere çekilen üç arkadaş yıllar sonra tekrar bir araya gelmişler ve hem hasret gideriyorlar ve hem de

yaşadıkları hayatın paralelinde gelişen Türkiye'deki bazı düşünce değişimlerini konuşuyorlardı. Her üçünün düşünce yapısı farklı olsa da, hepsinin ortak düşüncesi ortak bir noktada buluşuyordu: **“Türkiye’de dinî düşünce ekseninde pozitif bir değişim mi var, yoksa yüzlerce senedir yerinde mi sayıyoruz?”** Aslında, konuyu Mustafa başlatmıştı. O'nun düşünceleri, Türkiye'nin batıdan teknoloji ve fen bilimlerinde geri kalmasının sebebini dinî bağınazlıklara bağlıyor ve bu şekilde devam eden iç çekişmelerle demokratikleşmenin önü sürekli tıkanıyordu. Özellikle, 80 öncesi ve 80 döneminde akademi yıllarında yaşadığı birtakım olaylar onu bu düşünce içerisine itmişti; oysa Leyla ve Halil böyle düşünmüyordu. Her ne kadar, bazı cemaat grupları Türkiye’de faaliyet göstererek demokratikleşmenin önüne zaman zaman geçse de, din ve bilimin ortak bir eksende yorumlanmasına ilişkin son 10 yıl içerisinde önemli bir gelişme sağlanmıştı. “Evet, böyle buyurdu üstad” dedi, Halil coşkulu bir sesle; “Gerçekten de Osmanlı yeni bir Avrupa doğurmak üzere ve şu Avrupa'ya bakıyorum da orada da sanki bir İslâm devletinin temelleri yeni yeni oluşuyor. Bu yüzden ben gelecekte o kadar da ümitsiz değilim. Hem pozitif bilimlerle Kur'anın uyuşması ve ispatlanması konusunda da yeni yeni birçok gelişme yaşanıyor batı dünyasında” “Evet” dedi Leyla. Halil: “Haklısın arkadaş, büyük gelişmeler var. Sanki dünya üstadın dediği gibi büyük bir yenilenmeye gebe ve belki de o değişim çoktan başladı. Hakikaten şu kâinat kitabı hikmetli bir sanat eseridir, lâkin okumak lazımdır.” Mustafa hemen söze karışarak “Doğru

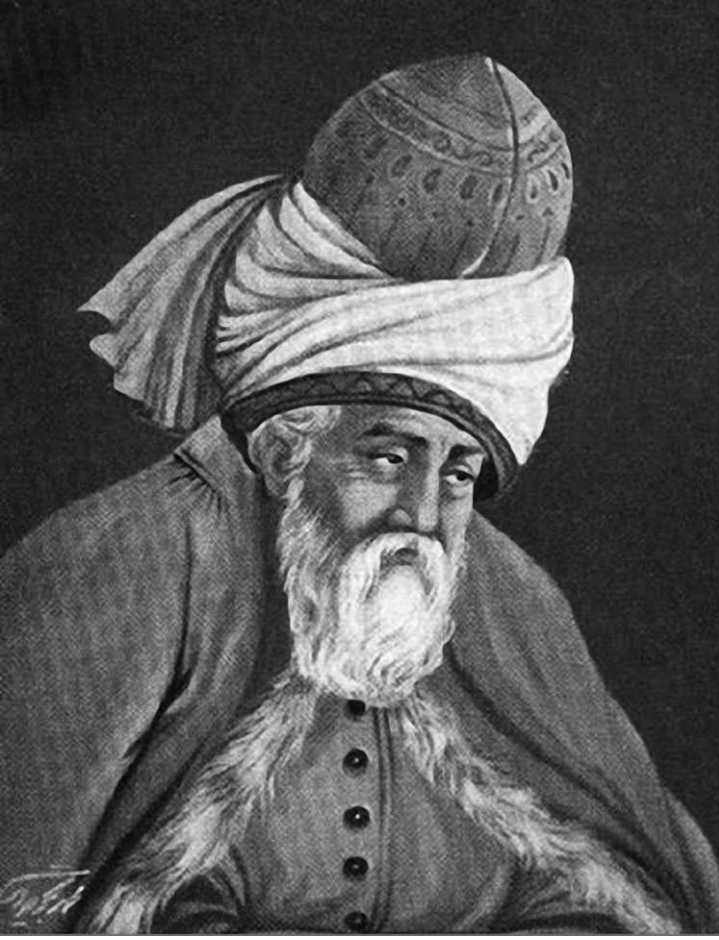
söylüyorsunuz arkadaşlar, fakat ben size katılmıyorum, kâinat bu kadar mükemmel olsaydı dünyada bunca karışıklık, kâinatta göremediğimiz bu kadar kaos yaşanır mıydı? Hem, ben dünyada diyalektik bir değişimin evrimin kaçınılmaz bir sonucu olduğunu düşünüyorum ve yeni gelişmeleri buna bağlıyorum, yani tabîi seleksiyon ve büyük ve güçlü olanın ideolojisini ve sistemini dünyada kabul ettirmesi gibi bir şey yani.” dedi. Aslında Mustafa, Halil ve Leyla çocukluktan beri sıkı arkadaşlıklar. Liseyi farklı okullarda okumuşlar, daha sonra da farklı akademilerin farklı bölümlerinden mezun olduktan sonra her biri kendi yolunu çizerek hayata atılmışlardı. Halil, imam hatip lisesini okuduktan sonra, iktisat **öğrenimi görmüş** ve daha sonra da babasının devam ettirdiği ticaret hayatına atılmıştı. Genelde sessiz ve içine kapalı bir genç olarak muhafazakâr bir aile ortamında büyümüşü. Leyla ise, O'na göre daha serbest karakterli, hayata bakışı farklı olan fakat görüş ve düşünce bakımından Halil'e yakın bir görüntü arz ediyordu. O da liseyi aynı semtte **bitirmişti** fakat imam hatip lisesinin hemen yan tarafındaki ticaret lisesinde iyi bir eğitim görmüş ve daha sonra sıkı bir hazırlıktan sonra, akademide tıp **öğrenimi görmüşü.** Mustafa ise, diğer ikisinden tamamen farklı bir karakterde olup fen lisesini bitirdikten sonra, marksist fikirlerin etkisinde kalmış ve diyalektik materyalizmi benimsemiş ve bunun sonucunda inançtan uzaklaşmış bir karakter çiziyordu. Akademiyi yurtdışında bitirip ülkeye döndükten sonra sol görüşlü bir gazetede yayın editörü olarak çalışıyordu. Her üçü de evliydi ve İstanbul'da sık sık bir araya gelip eğitim

ve siyasetten, son zamanlardaki gelişmelerden konuştukları bu panele katılıyorlardı. Fakat yıllar geçtikçe hayat her üçünü de farklı kulvarlarda koşmaya zorlamış ve birbirinden uzaklaştırmıştı. Öyle ya, hayatın kendisi de bir yolculuktu ve uzun süren beraberlikler bile en sonunda bir gün bitiyordu. Kısa bir ayaküstü konuşmasının ardından Mustafa gazeteye dönmek üzere acelesi olduğunu belirtip, arabasına bindi ve ayrıldı. Leyla ve Halil ise, bir süre daha sohbet ettikten sonra, yenilenen bir dinî anlayışın ne kadar gerekli olduğundan bahsediyordu ki, Halil Mevlâna'nın görüşlerinin günümüze uyarlanmış bir uzantısının 800 sene sonra dünyaya tekrar barış ve huzur ortamını getirmesi konusunda birçok yeni fikir ileri sürüyordu ve bunun günümüzün kaotik ortamında çok etkili bir çözüm olabileceğine işaret ediyordu ki, bu konuda daha fazla bilgi sahibi olmak için Leyla ve Halil Süleymaniye Kütüphanesi'ne gitmek konusunda hemfikir oldular. Saat daha öğleden sonra 2 civarıydı ve kütüphane kapalı değildi. İçeriye kimliklerini bırakarak girdiler. Görevli yaklaşarak sordu: "Hangi tür kitap arıyorsunuz?" Halil sakın bir şekilde cevapladı: "Efendim, Mesnevi'nin eski şerhlerinin günümüze uyarlanmış Türkçe çevirileri var mı kütüphanede?" Görevli cevap verdi: "Sanırım bir tane olması gerekir, **Abdülkadir Gölpinarlı**'ya ait olması gerekir." "Fakat çeviriye esas olan Mesnevi nüshasının orijinalinin hangi yıla ait olduğunu bilemiyorum; belki **1280** veya **1300** tarihlerine ait olabilir, emin değilim." Görevli kısa sürede kitabı getirdikten sonra Halil kapağını açtı:

Sufi: Söze şöyle başlıyordu Üstad;

HZ. MEVLÂNA KİMDİR, MESNEVÎ NEDİR?

HZ. MEVLÂNA'NIN HAYATI ve ESERLERİ: Hz. Mevlâna 30 Eylül 1207 tarihinde bugün Afganistan sınırları içerisinde yer alan Horasan yöresinde, Belh şehrinde doğmuştur. Mevlâna'nın babası Belh şehrinin ileri gelenlerinden olup sağlığında "Bilginlerin Sultanı" ünvanını almış olan Hüseyin Hatib oğlu Bahaeddin Veled'dir. Annesi ise Belh Emiri Rükneddin'in kızı Mümine Hatun'dur. Sultan-ül Ulema Bahaeddin Veled, bazı siyasî olaylar ve yaklaşmakta olan Moğol istilası nedeniyle Belh'ten ayrılmak zorunda kalmıştır. Sultan-ül Ulema 1212 veya 1213 yıllarında aile fertleri ve yakın dostları ile birlikte Belh'ten ayrıldı. Sultan-ül Ulema'nın ilk durağı Nişabur olmuştur. Nişâbur şehrinde tanınmış mutasavvuf Ferîdüddin Attar ile de karşılaşmıştır. Mevlâna burada küçük yaşına rağmen Ferîdüddin Attar'ın ilgisini çekmiş ve takdirlerini kazanmıştır. Sultan-ül Ulema, Nişabur'dan Bağdat'a ve daha sonra Kûfe yolu ile Kâbe'ye hareket etti. Hac farızasını yerine getirdikten sonra dönüşte Şam'a uğradı. Şam'dan sonra Malatya, Erzincan, Sivas, Kayseri, Niğde yolu ile Lârende'ye (Karaman) geldi. Karaman'da Subaşı Emir Musa'nın yaptırdıkları medreseye yerleşti. 1222 yılında Karaman'a gelen Sultan-ül Ulema ve ailesi burada 7 yıl kaldı. Mevlâna 1225 yılında Şerefeddin Lâlâ'nın kızı Gevher Hatun ile Karaman'da evlendi. Bu evlilikten Mevlâna'nın Sultan Veled ve Alâeddin Çelebi adında iki oğlu oldu.

Mevlâna Celâleddinî Rumî (MS 1207–1273)

Yıllar sonra Gevher Hatun' u kaybeden Mevlâna bir çocuklu dul olan Kerra Hatun ile ikinci evliliğini yaptı. Mevlâna'nın bu evlilikten de Muzaffereddin ve Emir Âlim Çelebi adlı iki oğlu ve Melike Hatun adlı bir kızı dünyaya geldi. Bu yıllarda Anadolu'nun büyük bir kısmı Selçuklu Devleti'nin egemenliği altında idi. Konya ise bu devletin

başşehri idi. Konya sanat eserleri ile donatılmış, ilim adamları ve sanatkârlarla dolup taşmıştı. Kısaca Selçuklu Devleti en parlak devrini yaşıyordu ve devletin hükümdarı Alâeddin Keykubad idi. Alâeddin Keykubad, Sultan-ül Ulema Bahaeddin Veled'i Karaman'dan Konya'ya davet etti ve Konya'ya yerleşmesini istedi. Bahaeddin Veled, sultanın davetini kabul etti ve Konya'ya 3 Mayıs 1228 yılında ailesi ve dostları ile geldi. Sultan Alâeddin O'nu muhteşem bir törenle karşıladı ve ona ikametgâh olarak Altunapa (İplikçi) Medresesi'ni tahsis etti. Sultan-ül Ulema, 12 Ocak 1231 yılında Konya'da vefat etti. Mezar yeri olarak Selçuklu Sarayı'nın gül bahçesi seçildi. Günümüzde müze olarak kullanılan Mevlâna Dergâhı'nda bugünkü yerine defnedildi. Sultan-ül Ulema ölünce talebeleri ve müridleri bu defa Mevlâna'nın çevresinde toplandılar. Mevlâna'yı babasının tek varisi olarak gördüler. Gerçekten de Mevlâna büyük bir ilim ve din bilgini olmuş, İplikçi Medresesi'nde vaazlar veriyordu. Medrese kendisini dinlemeye gelenlerle dolup taşıyordu. Mevlâna 15 Kasım 1244 yılında Şems-i Tebrizî ile karşılaştı. Mevlâna Şems'te "Mutlak kemâlin varlığını", cemalinde de "Allah'ın nurlarını" görmüştü. Ancak beraberlikleri uzun sürmedi. Şems aniden öldü. Mevlâna Şems'in ölümünden büyük bir üzüntü duydu ve sonrasında uzun yıllar süren bir inzivaya çekildi. Daha sonraki yıllarda Selâhaddin Zerkubî ve Hüsameddin Çelebi, Şems-i Tebrizî'nin yerini doldurmaya çalıştılar. Yaşamını "Hamdım, piştım, yandım" sözleri ile özetleyen Mevlâna 17 Aralık 1273 pazar günü Hakk'ın rahmetine kavuştu. Mevlâna'nın cenaze namazını

vasiyeti üzerine Sadrettin Konevi kıldıracaktı. Ancak Sadreddin Konevi çok sevdiği Mevlâna'yı kaybetmeye dayanamayıp cenazede bayıldı. Bunun üzerine Mevlâna'nın cenaze namazını Kadı Siraceddin kıldırdı.

MESNEVÎ

Mesnevi, klâsik doğu edebiyatında, bir şiir tarzının adıdır. Mesnevî, kelime manası olarak **ikili** demektir ve beyitlerden oluşan şiirlere verilen genel isimdir. Edebiyatta aynı vezinde ve her beyti kendi arasında ayrı ayrı kafiyeli olan nazım türüne mesnevî adı verilmiştir. Uzun sürecek konular veya hikâyeler şiir yoluyla anlatılmak istendiğinde, kafiye kolaylığı nedeniyle mesnevî türü tercih edilirdi. Mesnevî her ne kadar klâsik doğu şiirinin bir türü ise de, "**Mesnevî**" denildiği zaman akla "**Mevlâna'nın Mesnevî'si**" gelmektedir. İlginçtir ki, Mevlâna Mesnevi'yi kendi isteğiyle değil, Hüsameddin Çelebi'nin isteği üzerine yazmıştır. Kâtibi Hüsameddin Çelebi'nin söylediğine göre, Mevlâna, Mesnevi beyitlerini Meram'da gezerken, otururken, yürürken, hatta semâ ederken söylemiş. Çelebi Hüsameddin de yazarmış. Mesnevî'nin dili Farsça'dır. Halen Mevlâna Müzesi'nde teşhirde bulunan 1278 tarihli, elde bulunulan en eski Mesnevî nüshasına göre beyit sayısı 25.618 dir. Mesnevî'nin aruz vezni: Fâ i lâ tün - fâ i lâ tün - fâ i lün şeklindedir. Mevlâna 6 ciltlik Mesnevî'sinde tasavvufî fikir ve düşüncelerini, birbirine ulanmış hikâyeler halinde anlatmaktadır.

Leyla ve Halil: “Sohbet koyulaştı, söz meclisten açıldı, fikir derinleşti, düşünce kamışları büyüdü kalem-misal bir ney oldu ve en sonunda derin bir kuyunun dibine düştü. Ne mutlu ondan doğru sözü çıkarabilip, yazabilene! İşte biz de hikâyemize böylece başlamış olduk.” diyerek kitabı heyecanla mütalâ etmeye başlamışlardı.

MESNEVÎ'NİN İLK 18 BEYTİ

Sufi: **B**u eserin konusu Mesnevî tarzında olduğu için, öyleyse meseleye Mesnevî ile başlamak gerek. İşte, Mesnevî-i Şerif'in ilk 18 beyiti, 18 bin âlemin hakikat lisaniyla bir neyin ağzından konuşturulmasıyla başlar ve böylece devam ederek uzar gider. İşte, bizim şu hikâyemiz de benzer şekilde, bir ney ile hakikati arayan bir yolcunun karşılıklı hikâye tarzındaki konuşmalarını ve fikir alış-verişlerini anlatır.

Ney: **B**iz dahi, şu varlıkların konuşturulmasına ve hikâyemize şu **18000** âlemin tercümanı-misal şu **18 beyitle** başlayalım:

بشنو این نی چون حکایت می‌کند

از جدایی‌ها شکایت می‌کند

Bışnev in ney çün hikâyet mîküned

Ez cüdâyîhâ şikâyet mîküned

Dinle, bu ney neler hikâyet eder,

Ayrılıklardan nasıl şikâyet eder.

کز نیستان تا مرا ببریده‌اند

در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند

Kez neyistân tâ merâ bübrîdeend

Ez nefîrem merd ü zen nâlîdeend

Beni kamışlıktan kestiklerinden beri feryâdımdan

Erkek ve kadın müteessir olmakta ve inlemektedir.

سینه خواهم شرحه شرحه از فراق

تا بگویم شرح درد اشتیاق

Sîne hâhem şerha şerha ez firâk

Tâ bigûyem şerh-i derd-i iştîyâk

İştîyâk derdini şerhedebilmem için,

Ayrılık acılarıyla şerha şerha olmuş bir kalp isterim.

هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش

باز جوید روزگار وصل خویش

Herkesî kû dûr mand ez asl-ı hîş

Bâz cûyed rûzgâr-ı vasl-ı hîş

Aslından vatanından uzaklaşmış olan kimse,

Orada geçirmiş olduğu zamanı tekrar arar.

من به هر جمعیتی نالان شدم
جفت بد حالان و خوش حالان شدم

Men beher cem'iyetî nâlân şüdem

Cüft-i bedhâlân ü hoşhâlân şüdem

Ben her cemiyette, her mecliste inledim durdum.
Bedhal (kötü huylu)

olanlarla da, hoşhal (iyi huylu) olanlarla da düşüp kalktım.

هر کسی از ظن خود شد یار من
از درون من نجست اسرار من

Herkesî ez zann-i hod şüd yâr-i men

Vez derûn-i men necüst esrâr-i men

Herkes kendi anlayışına göre benim yârim oldu.

İçimdeki esrârı araştırmadı.

سر من از ناله‌ی من دور نیست
لیک چشم و گوش را آن نور نیست

Sırr-ı men ez nâle-i men dûr nist

Lîk çeşm-i gûşrâ an nûr nîst

Benim sırrım feryâdımdan uzak değildir.

Lâkin her gözde onu

görecek nûr, her kulakda onu işitecek kudret yoktur.

تن ز جان و جان ز تن مستور نیست
لیک کس را دید جان دستور نیست

Ten zi cân ü cân zi ten mestûr nîst

Lîk kes râ dîd-i cân destûr nîst

Beden ruhdan, ruh bedenden gizli değildir.

Lâkin herkesin rûhu görmesine ruhsat yoktur.

آتش است این بانگ نای و نیست باد
هر که این آتش ندارد نیست باد

Âteşest îb bang-i nây ü nîst bâd

Her ki îb âteş nedâred nîst bâd

Şu neyin sesi âteşdir; hava değildir.

Her kimde bu ateş yoksa, o kimse yok olsun.

آتش عشق است کاندنر نی فتاد
جوشش عشق است کاندنر می فتاد

Âteş-i iskest ke'nder ney fûtâd

Cûşîş-i işkest ke'nder mey fûtâd

Neydeki ateş ile meydeki kabarış,

hep aşk eseridir.

نی حریف هر که از یاری برید

پرده‌هایش پرده‌های ما درید

Ney harîf-i herki ez yârî bürîd

Perdehâyeş perdehây-i mâ dirîd

Ney, yârinden ayrılmış olanın arkadaşıdır. Onun makam perdeleri,

bizim nûrânî ve zulmânî perdelerimizi

-yânî, vuslata mânî olan perdelerimizi- yırtmıştır.

همچو نی زهری و تریاقی که دید

همچو نی دمساز و مشتاقی که دید

Hem çü ney zehrî vü tiryâkî ki dîd

Hem çü ney dem sâz vü müştâkî ki dîd

Ney gibi hem zehir, hem panzehir;

hem demsâz, hem müştâk bir şeyi kim görmüştür.

نی حدیث راه پر خون می‌کند

قصه‌های عشق مجنون می‌کند

Ney hadîs-i râh-i pür mîküned

Kıssahây-i ışk-ı mecnûn mîküned

Ney, kanlı bir yoldan bahseder,

Mecnûnâne aşkları hikâye eder.

محرم این هوش جز بی‌هوش نیست
مر زبان را مشتری جز گوش نیست

Mahrem-i în hûş cüz bîhûş nist

Mer zebânâ müşterî cüz gûş nîst

Dile kulakdan başka müşteri olmadığı gibi, maneviyatı idrak
etmeye de bîhûş olandan başka mahrem yoktur.

در غم ما روزها بی‌گاه شد
روزها با سوزها همراه شد

Der gam-i mâ rûzhâ bigâh şud

Rûzhâ bâ sûzhâ hemrâh şud

Gamlı geçen günlerimiz uzadı ve sona ermesi gecikti.
O günler, mahrumiyetten ve

ayrılıktan hâsıl olan ateşlerle arkadaş oldu
-yani, ateşlerle, yanmalarla geçti -

روزها گر رفت گو رو پاک نیست
تو بمان ای آن که چون تو پاک نیست

Rûzhâ ger reft gû rev bâk nîst

Tû bimân ey ânki çün tû pâk nist

Günler geçip gittiyse varsın geçsin.

Ey pâk ve mübârek olan insan-ı kâmil; hemen sen var ol!..

هر که جز ماهی ز آبش سیر شد
هر که بی‌روزی است روزش دیر شد
Herki cüz mâhî zi âbeş sîr şüd
Herki bîrûzîst rûzeş dîr şüd

Balıktan başkası onun suyuna kandı.

Nasipsiz olanın da rızkı gecikti.

درنیابد حال پخته هیچ خام
پس سخن کوتاه باید و السلام
Der neyâbed hâl-i puhte hîç hâm
Pes sühan kûtâh bâyed vesselâm

Ham ervâh olanlar, pişkin ve yetişkin zevatın halinden anlamazlar.

O halde sözü kısa kesmek gerektir.

Vesselâm..

Sufi: Y olculuğumuza, yaratılış silsilesinin en büyüğü olan bir gökcismiyle başlayacağız; Ta ki, kendi hakikatimizin ve nefsimizin sırrına vakıf olabilelim. Ey nefsim! Bil ki, kâinattaki tüm diğer cisimler ve varlıklar insandan hariç olmadığı gibi; insan dahi o büyük kâinatın küçük bir sureti hükmündedir. Fakat sen, hakikat-i halinden bîhaber olduğun için, senin menşein olan en büyük cisimden başladım; Ta ki, en küçüğüne ve onun bir parçası olan

tek bir hücreesine de vâkıf olabilelim. Fakat bundan da ikna olmadığın için, bu kez senin en küçüğünden, o hücrenin tek bir molekülünden başladım; Ta ki, onun da en küçüğü ve bir parçası olan tek bir atomuna da vâkıf olabilelim. Evet, vâkıf olabilelim; çünkü ancak bu sayede kendimizi varlık aynasında müşahade edebiliriz ve bizim üzerimizde kendi ruhundan bir nefhası bulunan Hâlik-i Zülcelâl'i tanıyabiliriz. Şu kâinat, içerdği tüm mevcudatıyla bir kitap hükmünde olduğu gibi, Hâlik-i Zülcelâl o kitap üzerinde yazar, çizer, bozar ve değiştirir. Ta ki, Hâlik-i Zülcelâl şu mevcudat silsilelerini, ahirete akıp giden şu karanlık sel gibi unsurları cennet ve cehennem havuzlarına boşaltarak harap edecek, kıyameti ve haşri getirecektir. Kaf Dağı'nın ardındaki Ankakuşu misali hakikati aramak için yola çıkan kuş misali 40 adet varlığın kendi nefsinin ve nihayetinde yaratıcısını keşfetmesini anlatan 40 adet yolculuktan oluşan uzunca bir hikâyedir. İşte şimdi her biri 2 gün süren o 40 yolculukla her biri 4 yolculuk süren 10 istasyona uğrayıp 80 günde tamamlanan ve kâinatı içerisine alan bir devr-i âlem yapacağız. Fakat bu yolculuğa çıkmadan önce, sufinin 40 basamaktan oluşan bu miraç-misal hakikat yolculuğu sırasında, her bir yolculuktan önce kendisine Burak-misal yol gösteren mevlevî-sufî öğretisinin önderi Şems-i Tebrizi'yi biraz tanıyalım, O'nu tanıdıkça Hz. Mevlâna'nın asıl kaynağına ulaşmış oluruz. Hiç Mevlâna'dan bahsedip de Şems'den bahsetmemek olur mu? Çünkü, Mevlâna Şems-i Tebrizi'ye (1185-1247) o kadar büyük bir aşkla bağlanmıştı ki, O öldükten sonra çok az yemek yer, çok

az güler ve çok az konuşur hale geldi. Öyle ki, O'nun cemalinde Allah'ın tecellisini, nurlarını görmüştü. İşte, bu manevî dönüşüm sürecinden sonra Mesnevî yazılmaya başlandı. Hz. Mevlâna Mesnevî'de Şems'den şöyle bahseder:

Üstat (Mevlâna): *Yollara sular dökün, bahçelere müjdeler edin, bahar kokuları geliyor. O geliyor O! Ay parçamız, sevgilimiz, yârimiz geliyor. Yol verin, açılın, savulun beri durun beri, yüzü apaydınlık ak pak, bastığı yeri ardında gündüzler gibi bırakarak O geliyor O! Ay parçamız, sevgilimiz, yârimiz geliyor. Gökler yeryüzünü kapladı örttü bir anda. Bir anda dört yanım misk gibi bir koku sardı. Bir anda bir velvele bir kıyamet koptu cihanda. O geliyor O! Ay parçamız, sevgilimiz, yârimiz geliyor. Bir anda can geldi bağlara, bağlar ışıdı. Bir anda açıldı baktı bağlarda gözler. Bir anda bizde ne dert kaldı ne gam ne keder. O geliyor O! Ay parçamız, sevgilimiz, yârimiz geliyor. Yayımdan fırladı ok, hedefe ha vardı ha varacak. Bahçeler selâma durdu, selviler ayağa kalktı. Çayır çimen yollara düştü. İşte gonca ata binmiş geliyor, biz ne duruyoruz. O geliyor O! Ay parçamız, sevgilimiz, yârimiz geliyor. Sen bizim çevremize gelersen göreceksin ey Şems! Huyumuz sadece susmak olmuş bizim, susmak, senin güzel gözlerin için, işte canım pusuda. Rahatım kaçtı benim, geceleri uykuym kalmadı gitti ama Bak işte o güzel gözler yola çıkmış geliyor.*

Leyla: Kim Bu Şems? Bir deli mi? Bir âşık mı? Kendini anlatamamış bir garip mi? Ya da bugün bile bazı kendini

**bilmezlerin pervasızca iddia ettiđi gibi Mođol ajanı mı?
Gerçekten onu tanımak isterim.**

Halil: O'nu anlatan tarihî kaynaklar, en başından beri farklı olduğunu yazar. Gençliđi de alıştıđımız genç tipten uzaktır. Hep kaynayan, hep coşan bir şeyler vardır onda. Tahammül edemez patlar bazen, kendini evliya sanan, etrafında mürit toplayan bir sürü kişiyi kendine mürid eder. Cevaplayamayacağı hiçbir soru yoktur. O'nu bazen bir çocukla taş oynarken, bazen inşaatta kum taşıırken, bazen de Yahudi mahallesinden şarap getirtirken görürüz. Tanıştıđı insanları imtihana tâbi tutar. "Evliyayım" diyenlere "*bana biraz şarap getir*" der. O kişi bundan çekince de "*tüm evliyalıđını bir kadeh şaraba satmalısın*" der. "*Kim ne derse desin mantıđını anlamadıkça, o mahalleye gidip şarap almaktan acaba ne derler korkusuyla çekindikçe, sen bana şeyh olmazsın*" der. Bu imtihanlar Mevlâna ile tanıştıđında da sürer. Zaten Şems'i tek başına anlatmak mümkün deđil. Her cümlemin sonunda ya da bir yerlerinde Mevlâna olacaktır mutlaka. O kadar girmişler ki, birbirlerine ağaç ile meyve, gökyüzü ile bulut gibiler sanki. Birbirlerine anlam ve deđer katıyorlar. İşte gerçek sevgi ve dostluk da bu deđil midir? Size anlam katan, deđer katan sevgileri kazanmak deđer midir amaç?

**Leyla: Nasıl bir kişiliđi var, Hz. Mevlâna'yı nasıl etkilemiş?
Anladıđım kadarıyla kişilik okyanusu oldukça derin?**

Halil: Evet, zamanında hiç anlaşılamamış Şems. Fakat ilginçtir ki, bugün bile pek çok iftiraya düşer oldu ve hâlâ tam anlaşılmadı; çünkü, insanlar bir şeyi anlamadıkları, ya da alışmadıkları fikirlerle karşılaştıkları zaman, yargılamayı ve kaçmayı daha kolay sayarlar. Sorun belki de kapasite sorunuydu. Körler içinde görmek gibi olsa gerek. Eğilmeyen, bükülmeyen, bildiği doğruları söylemekten çekinmeyen biriydi O. "Şeyhim" deyip de elini ayağını öptüren çok şeyhi kendine mürit yapmış, Onlar'a gerekli cevabı vermekten hiç çekinmemiştir. Beyinleri donduran sorular sorar imtihan eder karşısındakini. Alıştığımız velî tiplmesiyle hiç örtüşmez. Biz sessiz-sakin, elinde tesbih, postlara oturmuş hep Allah diyen kişilere dedik velî diye. Ama O hangi işi yaparsak yapalım, hep aksiyon halinde olmayı, donmamayı öğretti bize. "Böyle de Allah dostu olabilirsiniz" dedi. Ta çağımıza uzanan bir alternatif tasavvufî İslam görüşü ve bakış açısı kazandırdı. Hayatın içinde, sıkıntı ve güçlüklerle rağmen hem de. Bazen inşaatta kum taşıyan, bir çocukla oturup taş oynayan, şarap içen Yahudilere gülümseyerek yanlarından geçen, bambaşka bir Allah dostuydu O. Böyle bir madeni ancak bir sarraf anlardı. Öyle bir sarraf ki, uğruna şükran olarak baş verilecek Mevlâna idi. Karakter zafiyeti içinde, aktıkları dereyi her şey zannedenlerin, kişiliği okyanus kadar derin ve engin birini kavramaları zaten düşünülemezdi.

Leyla: Peki Şems'in Mevlâna ile tanışmaları nasıl olmuş? Önce, Mevlâna mı Şems'e mürit olmuş yoksa Şems mi

Mevlâna'ya mürit olmuş? Anladığım kadarıyla ikisinin kişiliği bir bütün oluşturuyor ve birbirini tamamlıyor.

Halil: İkinin de birbirini etkilediği çok açık. Fakat detaylarını bilmek için önce Şems'in ilk hayatını ve Konya'ya ilk gelişini iyi bilmek lazım. İstersen anlatayım. Şöyle ki:

Konya'da, eski adıyla güllük mevkiinde Şems Parkı olarak bilinen alanın içinde eski bir cami ve türbe vardır. Yılın her günü ziyaretçilerle dolup taşan Mevlâna türbesine yaklaşık on dakikalık mesafedeki bu mekânı bilen ve ziyaret edenlerin sayısı ise parmakla gösterilecek kadar azdır. Sözünü ettiğimiz türbe, Mevlâna'yı hakikatin sırlarına ulaştıran bir zatın adını taşımaktadır. Tahmin ettiğin gibi onun adı, Şems-i Tebrizi'dir. Büyük bir ârif olduğu bilinen Melikdad oğlu Ali adlı bir kişinin oğlu olan Muhammed Şemseddin, 1185 senesinde Tebriz'de dünyaya gelmiştir. Henüz çocukluk ve ilk gençlik yıllarında bile kendi kuşağının çocuklarından bambaşka olduğunu göstermiş, anne babasını, yakınlarını, hocalarını hayrete düşüren davranışlar ortaya koymuştur. Zamanın ölçülerini aşan bu zat, çocukluk dönemine ait bir anıyı şöyle anlatıyor:

"Henüz ergenlik çağına girmemiştim. Aşk deryasına daldım mı otuz kırk gün hiçbir şey yiyemezdim; istekten kesilirdim. Günlerce açlığa susuzluğa katlanırdım. Bir gün babam bana çıkıştı: 'Oğlum', dedi 'ben senin bu halinden bir şey anlamıyorum.

Bunun sonu nereye varacak?’ Ben, O’na řu cevabı verdim:

‘Baba, seninle benim babalık ve evlâtlık ilişkimiz neye benzer bilir misin? Bir tavuğun altına tavuk yumurtalarıyla bir de kaz yumurtası koymuşlar. Vakti gelip de civcivler çıktığı zaman, bunlar hep birlikte analarının ardına düşerler, bir göl kenarına gelirler. Kaz yumurtasından çıkan civciv hemen kendini suya atar, bunu gören ana tavuk, eyvah yavrum boğulacak der. Çırpınmaya başlar. Hâlbuki kaz yavrusu, neşe içinde suda yüzmektedir. İşte, seninle benim aramdaki fark da böyledir.”

Muhammed Şemseddin, bazı görüşlerin ve Mevlâna’nın müridi, öğrencisi olduğu yolundaki yaygın inanişin aksine, basit bir batınî dervişı değil, üstün vasıflarla bezenmiş, hatta vasıftan dahi söz edilemeyecek yapıda bir zattır. Mevlâna gibi zahir ve batın ilimlerinde yüksek derecelere ermiş, müderrislik, müftülük yapmış seçkin bir insanı aşk ateşıyla pişirip ona mana âleminin pencerelerini açan biri hakkında başka nasıl düşünebiliriz ki? Her sözü, sohbeti ve bakışı ile insanları alt üst eden, dar, sınırlı bir ahlâktan Allah’ın ahlâkı anlayışına çeken Şems, kendisi için şunları söylüyor:

“Ben bir tarafta, dünyanın insanla şenelmış dörtte bir kısmının halkı da bir tarafta olsa, beni sorguya çekse Onlar’a cevap vermekten kaçınmam ve daldan sıçramam. Ne kadar zor şey sorsalar cevap üstüne

cevap veririm. Benim bir sözüm, onlardan her birisi için on cevap ve hüccet olur."

Bir gün Baba Kemal'in, kendisine Şeyh Fahreddin Irakî'ye açılan sırlardan ve hakikâtlardan yana bir keşif gelip gelmediğini, sorması üzerine Tebrizî:

"O'ndan daha çok müşahade gelir! Ancak O'nun bildiği bazı ıstılahlar vardır; onun için gördüğünü en sevimli şekilde sunar. Bana gelince, bende öyle güç yoktur." diye cevap verir. Baba Kemal de "Allah-ü Teâlâ, sana günlük bir arkadaş versin ki, evvellerin ahirlerin bilgilerini hakikâtlerini senin adına izhar etsin. Hikmet ırmakları O'nun kalbinden diline aksın, harf ve ses kıyafetine girsin, o kıyafetin rütbesi de Sen'in adına olsun" der.

Makalât adlı eserindeki ifadelerinden onun Tebriz'de Ebubekir adlı şeyhinden feyz aldığı anlaşılır, ancak yine kendisinin bildirdiğine göre, şeyhi onda olan bir şeyi görememiş, başka kimsenin de göremediği bu farkı, sadece Hüdavendigârı Mevlâna anlayabilmiştir. Zaten şeyhi O'nu daha fazla olgunlaştırmanın kendi gücünü aştığını anladığı zaman seyahate çıkmasına izin verir. O da diyar diyar gezip sohbetine dayanabilecek bir dost, bir mürşit arar. Fakat aradığını bir türlü bulamaz, hiç kimse O'nu tatmin edemez. Konuştuğu kişileri imtihan eder, istediği cevabı alamayınca oradan ayrılır. Kendisini olgunlaştıracak bir şeyh aradığını söyler; ama bütün şeyhleri kendine mürit yapıp arayışına devam eder.

Memleketi olan Tebriz'de kendisine manevî kemalinden dolayı "Kâmil-i Tebrizî", durmadan gezdiği, yolları tayy ettiği için "Şemseddin-î Perende" (uçan Şemseddin) derler.

Bir gün yolu Bağdat şehrine düşer. Orada meşhur sofilerden Şeyh Evhadüddin Kirmanî'yi bulup neyle meşgul olduğunu sorar. "Ayı leğendeki suda görüyorum" diye cevap verir Kirmanî.

Şems Hazretleri bu cevap üzerine:

*"Boynunda çıban yoksa neden başını kaldırıp da onu gökte görmüyorsun? Kendini tedavi ettirmek için bir **hekim** bulmaya bak. Böylece, neye bakarsan gerçekten bakılmaya değer olanı onda görürsün" der.*

Kirmanî Hazretleri, Şems'in ellerine sarılıp müridi olmak istediğini söyler. Şems'in cevabı Hızır Aleyhisselam'la Musa Aleyhisselam'ın yolculukları sırasında Hızır Aleyhisselam'ın verdiği cevaba benzer, oldukça kesin ve nettir: "**Sen benim arkadaşlığıma dayanamazsın!**" ; Ama Evhadüddin, ısrarlıdır. Nihayet, Şems, Bağdat pazarının tam ortasında birlikte şarap içmek şartıyla kabul edeceğini söyler. Evhadüddin "**Bunu yapamam**" deyince, "**O zaman benim için şarap bulup getirir misin?**" sorusunu yöneltir. Onu da yapamayacağını bildiren Kirmanî'ye "**Ben içerken bana arkadaşlık eder misin?**" diye sorar. "**Edemem**" yanıtı üzerine artık Şems Hazretleri, "**Erlerin huzurundan ırak ol!**" diye bağırır. "Bana arkadaş

olamazsın. Bütün müritlerini ve dünyanın bütün namus ve şerefini bir kadeh şaraba satmalısın. Bu aşk meydanı erlerin ve bilenlerin işidir; ve şunu da iyi bil ki ben mürit değil, şeyh arıyorum. Hem de rastgele bir şeyh değil, hakikâti arayan olgun bir şeyh!..”

Kirmanî, teslimiyet ve kabiliyet imtihanını bu nedenle geçememiş, O'nun asıl maksadını idrak edememişti. Bunun üzerine Tebrizî, arayışları sırasında bir rüya görür. Rüyasında kendisine bir velînin arkadaş edileceği bildirilir. Üst üste iki gece rüya tekrarlanır ve O velînin Rum ülkesinde olduğu haberi verilir. O'nu aramak için yollara düşmek ister, fakat daha zamanının gelmediği, “işlerin vakitlerine tabi ve rehinli olduğu bildirilir.”

Şems ilâhi tecellilerle mest olduğu, tam mânâsıyla istiğraka daldığı, müşahedenin güzelliğine beşer kuvvetiyle tahammül gösteremediği zamanlarda “gizli velîlerinden birini bana göster” diyerek niyaz eder ve sabırsızlanır. Üzerindeki o yoğun halleri dağıtmak için başka işlerle oyalanmaya çalışır. Para almadan inşaat işlerinde bile çalışır.

Nihayet bir gün;

“Madem ki ısrar ve arzu ediyorsun; o halde şükranе olarak ne vereceksin?” diye bir ilham gelir.

O da “başımı!..” cevabını verir.

Bu cevaba karşılık olarak,

Bütün kâinatta Mevlâna-yı Rûmî Hazretleri'nden başka, senin şerefli arkadaşın yoktur." haberi gelir. Artık Rum ülkesine gitmek, o sevgili ile görüşmek ve yolunda başını feda etmek üzere yola çıkacaktır.

Uzun bir yolculuğun ardından Şemseddin Muhammed, 1244 yılının Ekim ayında Konya'ya gelir. Kaldığı han odasının anahtarını boynuna zamanın tüccarları gibi asıp çarşıda dolaşmaya başlar aşk ve ilmin tüccarı olduğuna işaret ederek. İkindiye doğru, ana caddede, katıra binmiş, talebeleri etrafında dört dönen bir müderris görünür. Şems aradığı dostun o olduğunu anlar. Önüne geçerek katırın dizginlerini tutar ve keskin bakışlarıyla: **"Sen Belhli Baha Veled'in oğlu Mevlâna Celaleddin misin?"** diye sorar. Mevlâna **"evet"** diye cevap verir. Şems:

"Ey müslümanların imamı! Bir müşkülüm var. Hz. Muhammed mi büyük, Bayezid-î Bistami mi?"

Sorunun heybetinden kendinden geçen Mevlâna, kendini toplayınca;

"Bu nasıl sual böyle? Tabi ki, Allah'ın elçisi Hz. Muhammed bütün yaratıkların en büyüğüdür."

O zaman Şems:

"O halde neden Peygamber bu kadar büyüklüğü ile 'Ya Rabbi seni tenzih ederim, biz seni lâıyk olduğun vechile bilemedik' buyururken,

Bayezid, 'Ben kendimi tenzih ederim! Benim şânım çok yücedir. Zira cesedimin her zerresinde Allah'tan başka varlık yok!..' demekte?"

Mevlâna:

"Hz. Muhammed, müthiş bir manevî susuzluk hastalığına tutulmuştu, 'biz senin göğsünü açmadık mı?' şerhiyle kalbi genişledi. Bunun için de susuzluktan dem vurdu. O Her gün sayısız makamlar geçiyor, her makamı geçtikçe evvelki bilgi ve makamına istiğfar ediyor, daha çok yakınlık istiyordu. Bayezid ise, bir yudum suyla susuzluğu dindi ve suya kandığından dem vurdu. Vardığı ilk makamın sarhoşluğuna kapılarak kendinden geçti ve o makamda kalarak bu sözü söyledi."

Şems-i Tebrizî, bu cevap karşısında "Allah" diyerek yere yuvarlanır. Mevlâna, hemen atından inip yanındaki adamların da yardımıyla O'nu yerden kaldırıp medresesine götürür. Artık bu medresede iki âşık, hiç dışarı çıkmadan, yanlarına kimsenin girmesine izin verilmeden aylarca sürecekle sohbetlere dalacaktır. Mevlâna bunca zaman kitapların, sayfaların arasında aradığı ve Şeyhi Seyyid Burhaneddin'in yıllarca önceden müjdelediği sevgilisine, gönül dostuna kavuşmuş, o andan itibaren de bütün yaşamı değişmiştir. Şems, önce O'nu çok değer verdiği zatların, hatta babasının bile eserlerini okumaktan men eder, değer verdiği bütün kitaplarını birer birer havuza atar. Daha sonra hiç